

ASWOENSDAG 5 MAART 2025

Parochie H.H.Martelaren van Gorcum & Kogerkerkgemeente

In zak en as... naar het Licht...

Deze oecumenische viering is voorbereid door mensen van de parochie van de Heilige Martelaren van Gorcum en de Kogerkerkgemeente

Verbranden van de palmtakjes van vorig jaar, buiten

Welkom en bemoediging

Zingen: 'Veertig dagen vol van wachten'

Gebed bij het openslaan van de Schrift

Laten wij bidden nu wij de Schrift openslaan.

Eeuwige, Gij wacht op ons totdat wij opengaan voor U.

En wij wachten op Uw woord,
dat ons ontvankelijk maakt
voor Uw boodschap van hoop,
van gerechtigheid en barmhartigheid.

Eeuwige, stem ons af op Uw stem,
op Uw stilte,
en op Uw Woord.

Amen.

Lezing: Psalm van Aswoensdag, 103 (*vertaling: Gerard Swüste*)

Van David

Ziel in mij, zeg: de Levende is een zegen.
Uit de grond van mijn hart: zijn naam is heilig!
Ziel in mij, zeg: de Levende is een zegen,
vergeet nooit wat hij voor je deed:
die je al je fouten vergeeft,
die alles wat ziek in je is, heelt,
die je leven bevrijdt uit het graf,

die je omkranst met goedheid en mededogen,
die je volop laat groeien in geluk,
zodat je weer jong en sterk wordt als een adelaar!
De Levende doet wat rechtvaardig is,
doet recht aan alle onderdrukten;
Mozes leerde hij zijn weg,
de kinderen van Israël wat hij vermag:
de Levende leeft met je mee, is zorgzaam,
geduldig en een en al goedheid;
hij blijft je niet achtervolgen met verwijten,
draagt je niet eeuwig van alles na.
Hij is met ons bezig en laat zich niet leiden
door onze zonden, niet door onze fouten.
Zo hoog als de hemel staat boven de aarde,
zo ver reikt zijn goedheid voor hen die ontzag hebben;
zo ver als het oosten van het westen verwijderd is,
zo ver neemt hij afstand van onze misstappen.
Zoals een vader begaan is met zijn kinderen,
zo is de Levende begaan met wie ontzag heeft voor hem.
Want hij weet waarvan we gemaakt zijn,
is er zich van bewust dat we stof zijn.
Een mensje – zijn dagen zijn als gras,
als bloemen in het veld; nu staan ze in bloei,
waait de wind, weg zijn ze
en de plek waar ze stonden, is hen helemaal vergeten.
Maar de goedheid van de Levende
is altijd geweest en zal altijd zijn voor wie ontzag hebben;
zijn gerechtigheid voor de kinderen van de kinderen;
voor hen, die het verbond bewaren,
die zijn aanwijzingen in gedachten houden
en ernaar handelen.
De Levende heeft zijn zetel geplaatst in de hemel,
hij heerst als een koning over alles.
Zeg: de Levende is een zegen,
jullie die over hem verhalen,
- sterke mensen, die doen wat hij zegt –
die luisteren naar de roep van zijn woord!
Zeg: de Levende is een zegen, jullie allemaal,
die hem dienen, doen wat hij goed vindt!
Zeg: de Levende is een zegen, al wat hij deed,
op alle plaatsen van zijn rijk.
Ziel in mij, zeg: de Levende is een zegen.

Zingen: 'Barmhartige Heer, genadige God', liedboek Psalm 103 d

Lezing: uit het evangelie naar Matteüs 6: 1-6,16-18

In die tijd sprak Jezus:

Let op dat jullie je gerechtigheid niet tentoonspreiden
om door de mensen gezien te worden.

Dan beloont jullie Vader in de hemel je niet.

Dus wanneer je iemand iets geeft uit barmhartigheid,
bazuin dat dan niet rond,

zoals de huichelaars doen in de synagoge en op straat
om door de mensen geprezen te worden.

Ik verzeker jullie: zij hebben hun loon al ontvangen.

Als je iets uit barmhartigheid geeft,

laat dan je linkerhand niet weten wat je rechterhand doet.

Zo blijft je gift in het verborgene,

en jullie Vader, die in het verborgene ziet, zal je ervoor belonen.

En wanneer jullie bidden,

doe dan niet als de huichelaars die graag in de synagoge

en op elke straathoek staan te bidden, zodat iedereen hen ziet.

Ik verzeker jullie: zij hebben hun loon al ontvangen.

Maar als jullie bidden, trek je dan terug in je huis,

sluit de deur en bid tot je Vader, die in het verborgene is.

En jullie Vader, die in het verborgene ziet, zal je ervoor belonen.

Wanneer jullie vasten,

doe dan niet als de huichelaars met hun sombere gezichten,

want zij vertrekken hun gezicht

om iedereen te laten zien dat ze aan het vasten zijn.

Ik verzeker jullie: zij hebben hun loon al ontvangen.

Maar als jullie vasten, was dan je gezicht en wrijf je hoofd in met olie,

zodat niemand ziet dat je aan het vasten bent,

alleen je Vader, die in het verborgene is.

En jullie Vader, die in het verborgene ziet, zal je ervoor belonen.

Voorganger: Woord van de Heer. *Allen:* Wij danken God.

Overweging

In zak en as zitten.

Een uitdrukking die vaak over persoonlijke ervaringen gaat.

Je zit in zak en as omdat het leven een wending neemt waar je niet zomaar een antwoord op hebt.

Een wending die je totaal niet zag aankomen.

Maar in het gesprek over de betekenis van Aswoensdag, met de voorbereidingsgroep, kwam niet zozeer dit persoonlijke element aan bod.

We deelden vooral onze gevoelens over wat er in de wereld gebeurt.

Een opeenstapeling van schokkende koppen in het nieuws.

Onnoemelijk veel leed dat mensen elkaar aandoen.

Verbijsterende besluiten en dreigementen van machthebbers, die ook ons samenleven direct beïnvloeden.

We hadden dit allemaal niet voor mogelijk gehouden, zeiden we tegen elkaar.

Hoe nu verder?

Vind je daar zelf, persoonlijk, iets van een antwoord op?

Vinden we daar met elkaar, vanavond, iets van een antwoord op?

‘De Levende doet wat rechtvaardig is, doet recht aan alle onderdrukten’.
Zo klinkt het in psalm 103.

En in de volgende zin voegt de psalm daar gelijk aan toe:

‘Aan Mozes leerde Hij, de Eeuwige, deze weg.’

En wij? Wij mogen achter Mozes aan gaan met vallen en opstaan.

Gerechtigheid doen, barmhartig zijn voor elkaar.

Dat spoor volgen, daar nodigt de Eeuwige ons toe uit.

Die weg van Mozes is niet vrijblijvend.

Niet in het klein, in wat je kunt betekenen voor je naasten.

En ook niet in het groot, in wat jij kunt betekenen in onze wereld.

Al het extreme wat op ons afkomt, vraagt om antwoorden die er tegenin gaan.

En dat dit antwoord geven consequenties heeft, voor ons eigen leven, is nu misschien wel zichtbaarder en duidelijker dan het lange tijd was.

Het kan je bij tijd en wijle de adem benemen.

Aswoensdag is in de traditie van de kerk de avond waarop je deze gebrokenheid van de wereld benoemt.

En ook je eigen rol daarin.

Want het gaan van de weg, die de Eeuwige al aan Mozes leerde, gaat ons menselijk vermogen zo vaak te boven.

Tussen Palmpasen, waarop de groene takjes van hoop worden uitgedeeld die vandaag tot as zijn verbrand, en vandaag, ligt voor ieder van ons een wereld van ervaringen en momenten. Momenten van trots en blijdschap, maar ook van spijt en berouw.

As is wat had kunnen zijn, maar niet gekomen is, niet gebeurde.

As is wat inzakte voor het kracht bezat, zweeg voordat de zin was afgemaakt.

In ieders leven is veel as.

Want dat wat was, kan een mens blijvend remmen.

En dat benoemen, vandaag, kun je als 'zwaar' ervaren.

Maar er is ook een andere kant.

Het kan juist ook helpen om te zeggen: 'Dat, dat zit me nog steeds dwars.'

Aswoensdag is de dag om dat dwarse als voorbij te benoemen.

Zodat je het kunt achterlaten.

Niet langer leven in een 'als', een 'toen', een 'had ik maar'.

Maar ook het vuur en het licht te zien, dat dit jaar wèl is blijven branden.

Zelfs toen de as al smeulend was uitgedoofd.

In de voorbereidingsgroep ging het ook over deze andere, lichte kant van as, en zelfs de vruchtbaarheid ervan.

De Kogerkerk doet de komende jaren mee met een project van Kerk in Actie voor Bangladesh.

Als onderdeel daarvan zijn kleine kookovens ontwikkeld, waarin groenafval en mest gebruikt worden als brandstof.

De verbrande resten, de as, wordt op de akkers gebruikt als verrijking van de grond.

De Vastenactie, waaraan de parochie meedoet, heeft een vergelijkbaar doel in Oeganda: 'Schoner koken, beter leven.'

Ook daar wordt gft-afval gebruikt om briketten te maken.

Het oerwoud wordt zo gespaard, uitstoot van schadelijke stoffen beperkt, zwerfafval vermindert én veel geld bespaart.

As als het begin van iets nieuws, iets dat hoop geeft.
Van die hoop, van zulke lichtpunten leven wij als mens.
Daar vertrouwen we op.
En vertrouwen is een ander woord voor geloven.

‘Als er iets is wat ik zou missen wanneer ik mijn geloof zou loslaten,
dan is het de ongeneeslijke hoop die het christendom kleur geeft.
Maar tegelijk is deze hoop het kwetsbaarste aspect van mijn
geloofsleven.
Ik moet het elke dag veroveren op de kille werkelijkheid van kranten en
journaals.
Gelukkig kan ik de Bijbel ter hand nemen, die me een ander verhaal
vertelt.’
Zo staat het in de Doornse Catechismus.
Een prikkelend geloofskompas.
Samengesteld door theologen die niet op zoek zijn naar een nieuwe
gestolde geloofsleer, maar naar nieuwe antwoorden op oude vragen.

De auteur waarvan ik niet een citaat voorlas, citeert zelf Huub Oosterhuis
in het hoofdstukje over de vraag: ‘Wat is de toekomst van de wereld?’
Oosterhuis zegt: ‘De Bijbel heeft mij onverzoenlijke hoop geleerd.
Hoop die zich niet verzoent met de feiten;
die tegen de feiten indenkt en invoelt –
tegen het gelijk van het laatste woord van machtigen,
tegen de regimes, tegen de heersende economische orde.
Moet het maar blijven zoals het is, deze bestaande orde?
Dat te denken is cynisme.
De Bijbel is een dagelijks kort geding tegen dat cynisme.
En de aanklager van dat door cynisme gedreven systeem,
èn de advocaat van de slachtoffers, is in de Bijbel God zelf.’

Durven wij mee te gaan in dat proces, met die aanklager?
Met God zelf?
Durven we ons te richten op de meest hoopvolle horizon voor deze
wereld: het koninkrijk van God hier op aarde?
Waarvan in het leven van Jezus de contouren zichtbaar zijn.
Als het lukt om die hoop vast te houden, maakt die hoop ook nieuwe
krachten in ons los.
Zachte krachten, die uiteindelijk zeker zullen winnen.

Die kracht ontvangen we op Aswoensdag
De last op onze schouders mogen we achterlaten en voor even
verplaatsen naar ons voorhoofd.

Kijk in de spiegel en zie het is as, vruchtbare as.
En weet, in de woorden van de psalm:

‘Dat de Levende met je mee leeft, zorgzaam is,
geduldig en een en al goedheid;
de Eeuwige blijft je niet achtervolgen met verwijten,
draagt je niet eeuwig van alles na.’

Wat bemoedigend.

De weg van recht en gerechtigheid dient uiterst serieus genomen te worden.

Het is een weg naar geluk voor het samenleven van mensen.

En het verlaten van die weg is ernstig.

Maar er is tegelijk en altijd mededogen, vergeving.

Je mag het gaan van die weg telkens opnieuw proberen.

Met kleine of grote stappen.

En je kunt, je mag, ten allen tijde omkeren op die weg.

‘Zeg: de Levende is een zegen’.

Zo staat het tweemaal in de opening van de psalm en viermaal in het slot.

Een zegen is in de Bijbel altijd bedoeld om door te geven, om te delen.

Zodat de zegen zich kan verspreiden over de hele wereld.

Je mag en je kunt verder op de weg van gerechtigheid,
de weg van Mozes.

Wat een zegen!

Hij wees Mozes de weg
en herinnert ons daaraan.

Nu ligt het op onze weg
die weg te gaan.

Je kan van geluk spreken
met zo’n God

die je niet inwrijft

wat je hebt misdaan

die je niet inpepert

wat verkeerd is gegaan

die niet blijft hangen

in eeuwige verwijten

Want hij weet hoe wij zijn.
Hij kent ons, wij zijn mens.
Hij weet hoe het ons vergaat
als een plantje dat verdort in de zon
en verwaait in de wind.
Daarom heelt hij wat kapot ging
en lost elke schuld af.
Hij wees Mozes de weg
en herinnert ons daaraan.
Nu ligt het op onze weg
die weg te gaan.

Moge het zo zijn

Muziek

Bereiding en zegening van de as

Askruisje

Een ieder die dat wil kan naar voren lopen om een askruisje te ontvangen. Bij het ontvangen van de as klinken de woorden:
'Keer je om en leef het evangelie'

Zingen: 'Bless the Lord my soul', lied uit de geloofsgemeenschap van Taizé bij Psalm 103, Liedboek 103 e. We zingen het om en om in Engels en Nederlands.

Voorbeden, stil gebed afgesloten met 'Onze Vader'

Elke voorbede wordt beantwoord met: 'O Heer hoor mijn stem'

Vredeswens

Vastentijd is oefentijd

Vanavond begint de veertigdagentijd, vastentijd.
Zegt ons dat nog wat?
Of is het van vroeger en dus voorbij?
De Bijbel heeft niets tegen overvloed als je er maar iedereen
- omdat het gaven van God zijn - ruimhartig in laat delen.
De minsten voorop.
Dat mogen we oefenen in de vastentijd.

Vastentijd is wakker worden na de winterslaap
en je losmaken uit de beslotenheid van elk voor zich.

Vastentijd is je openstellen
voor wat aan het gebeuren is
in het diepste van jezelf
en in de wereld om je heen,
en zich krijgen op het grote Licht
dat openbreekt aan de horizon.

Vastentijd is in de voorjaarsstilte
je eigen grond ompitten
en klaarmaken voor een nieuwe lente
en het zaad van de vrede en menswaardigheid
laten ontkiemen in je hart.

Vastentijd is trainingstijd
hart en handen soepel maken
voor verbondenheid met God en mensen;
vingeroefening in solidariteit.

Dat en zoveel meer is vastentijd.
De grote opwarming om te herleven.

Slotlied: 'Veertig dagen nog tot Pasen'

Zegen: 'De Levende zegene en behoede u'